

4.12.2025

Eduskunta

Maa- ja metsätalousvaliokunta

ASIA: U57/2025 SLC:n lausunto Suomen osallistumisesta EDIC Agri-Food –konsortion perustamiseen

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund kiittää lausuntomahdollisuudesta ja esittää seuraavaa.

Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC ry suhtautuu myönteisesti ja kannustavasti siihen, että Suomi liittyy perustajajäsenenä eurooppalaiseen Maatalous- ja elintarvikesektorin digitaalisen infrastruktuurin konsortioon (EDIC for Agri-Food). Konsortion perustaminen on välttämätön askel kohti sujuvampaa, yhtenäisempää ja tuottajalähtöisempää digitaalista kehitystä maataloudessa.

EDIC for Agri-Food tarjoaa Suomelle mahdollisuuden vaikuttaa suoraan siihen, millaisia digitaalisia ratkaisuja EU:ssa rakennetaan maatalouden ja elintarvikeketjun tarpeisiin. Perustajajäsenyys on strateginen paikka, joka vahvistaa Suomen globaalia asemaa digitaalisen maatalouden kehittäjänä.

Konsortion tavoitteet – hallinnollisen taakan keventäminen, toimivat järjestelmät, datan liikkumisen helpottaminen ja tekoälyn hyödyntäminen – ovat pitkälti samoja tavoitteita, joita SLC on painottanut jo pidemmän aikaa.

Suomessa tehty työ maatalouden datatalouden kehittämiseksi on kansainvälisesti poikkeuksellisen pitkällä. Tämän työn eturintamassa on ollut suomalainen DataSpace Europe (DSE), jonka ansiosta Suomi on noussut eurooppalaiseksi edelläkävijäksi oikeudenmukaisen dataekonomian, datan jakamisen mallien ja tuottajalähtöisten digitaalisten ratkaisujen kehityksessä.

SLC katsoo, että tämä osaaminen ja kokemus tulee ottaa täysimääräisesti käyttöön, kun Suomi rakentaa rooliaan EDIC-konsortiossa. DSE:n tekninen ja strateginen kyvykkyys sekä toimiva yhteistyöverkosto antavat Suomelle erinomaisen mahdollisuuden vaikuttaa koko eurooppalaisen maatalouden data-arkkitehtuuriin. SLC on huolissaan siitä, miten Ruokavirasto kehittää ja ylläpitää tällä hetkellä digitaalisia palvelujaan ja miten nämä ovat integroitu muihin digijärjestelmiin. Käsityksemme on että Ruokavirasto ei kustannustehokkaasti ylläpidä nykyisiä järjestelmiä.

Tuottajien on saatava lisäarvo omasta datastaan. Maatalous tuottaa valtavan määrän dataa, jonka arvo kasvaa tulevaisuudessa nopeasti. SLC korostaa, että:

- tuottajan tulee saada taloudellista, tuotannollista ja toiminnallista hyötyä omasta datastaan
- datan tulee pysyä tuottajan omistuksessa
- käyttöoikeuksien tulee olla läpinäkyviä ja reiluja
- datan hyödyt on tuotava takaisin maatilalle esimerkiksi parempina palveluina, päätöksenteon tukena ja uusina tulonlähteinä

Datan arvo kuuluu ensisijaisesti sen tuottajalle. Tämä periaate tulee olla kaiken EDIC-toiminnan lähtökohtana. Dataa on voitava hyödyntää paremmin tukiehdoissa ja tuotantovaatimuksissa. Tuottajien arkea kuormittaa yhä suurempi määrä raportointia, valvontaa ja hallinnollisia velvoitteita. Digitaaliset ratkaisut ovat avain siihen, että:

- tukiehdot ja valvonnat voidaan todentaa automaattisesti
- lohko- ja tilakohtainen data liikkuu sujuvasti järjestelmien välillä
- ympäristö- ja ilmastodatan raportointi helpottuu
- byrokratia vähenee, ja aikaa jää varsinaiseen tuotantotyöhön

EDIC-konsortion tavoitteet, kuten yhteinen digitaalinen maatilatunniste ja lohkopassi, tukevat tätä kehitystä ja ovat linjassa SLC:n pitkän aikavälin tavoitteiden kanssa. Digitalisaatio ja tekoäly kehittyvät ennen kaikkea yksityisen sektorin ja innovatiivisten yritysten työssä. SLC painottaa, että:

- yritykset tulee ottaa mukaan EDICiin liittyviin kehityshankkeisiin
- uusia digipalveluja kehittyy vain avoimen ekosysteemin kautta
- tuottajille suunnatut ratkaisut syntyvät käytännön tarpeista, eivät hallinnollisista lähtökohdista
- suomalaisilla yrityksillä on potentiaalia viedä ratkaisuja EU-laajuisiksi standardeiksi

Tämä yhteiskehittäminen vahvistaa koko elintarvikeketjun kilpailukykyä ja varmistaa, että Suomi pysyy kehityksen kärjessä.

Yhteenveto

SLC kannattaa Suomen liittymistä EDIC Agri-Food -konsortion perustamiseen, koska:

1. Suomella on jo vahva edelläkävijäasema, erityisesti DSE:n rakentaman osaamisen ansiosta – ja tämä tulee hyödyntää täysimääräisesti.
2. Tuottajien oikeudet ja mahdollisuudet hyödyntää omaa dataansa vahvistuvat merkittävästi.
3. Hallinnollinen taakka kevenee, kun dataa voidaan käyttää tukiehtojen, valvonnan ja muiden velvoitteiden todentamiseen.
4. Suomi pääsee vaikuttamaan EU:n data-arkkitehtuuriin ja -standardeihin perustajajäsenenä.
5. Yksityisten toimijoiden tiivis mukaanotto vahvistaa innovaatioita, markkinoiden toimivuutta ja tuottajien kilpailukykyä.

SLC näkee, että EDIC-konsortion perustaminen on tärkeä mahdollisuus rakentaa tuottajalähtöinen, oikeudenmukainen ja tehokas eurooppalainen maatalouden datatalous – ja Suomi on erinomainen maa näyttämään mallia.

SVENSKA LANTBRUKSPRODUCENTERNAS CENTRALFÖRBUND SLC R.F.

Jonas Laxåback, toiminnanjohtaja